

91(44)

ПРОБЕРЕНО 1935

к-95

П. ГРЕЂЕЛІ К
„ішаз Анѣімова“-һа ііовз
іаѣврѣшша еіѣалгвеіт
ѢАМАРА КУЦНІА

ПРОБЕРЕНО 1976

ІШАЗ ЃАТ,АЗЖУЧУА

(акомедіа бугѣларакала)

Аб. Агуа
„Аѣснѣ Цаѣш“ абібліотечка

1 9 2 8

3051c

16457

Сухум, Типография ВСНХ.
Главлит № 28. Зак. № 1228.
Тираж 1000.

ЛММГ
КП-7093
ОКФ-626

ТАЛАҚУОУ АУАА:

1. Паѣажуа-зуаѡбжараѢ
іѡоу уаѡуц
2. Хілѣан . . іара іѣѡс
3. Мсѡрхан . дара рѣѣа—
19 ш. лхѣѣеіт
4. Баѣаѡа . ргула аѣаһ-
мада
5. Леітенант
6. Ђанікуа . } ар іреіуоу
7. Ђача . . }
8. Маҳал . } ар ѡаљш
9. Сѡкун . } іреіуоу

Ахумарvрѣа хvіоvп анхаѡv
іѡнv ішаѣунаго еіѣш. Акаруат
ігvлоу аѣv дvѣуіанv дvѡоvп
Леітенант. Хілѣан аyaѣах еі-
лvргаya длеіѡеіуеіт. Наѣажv-
qya аyaѣаѡ дvѣбаѣанv ішапѣya
рvрѣхара даѣvуп. Леітенант
іѡамѣазv Наѣажvqyeі Хілѣанv
рvбѣv нvѣаєнv іеіѡажоіт.

I

Наѣажvqya. Аѡаѣ із-
бvрхvіаѡоу бара арі насас?

Хілѣан. Аа, ісvрхvеіт.
Іазvуазеі yара анхара-ѡа vз-
ѣvу, yaѡуѣроуазеі елавѣааіт
рѣааѡараїv дарїv yрѣ!

Наѣажvqya. Бѣvнєvлаѡѣ-
ѡvс, ішѣа бѡазеі арі еіѣш?
Арі ѡара апату іѣуѡамѣар,
ѡаізѡамѣшvр, нас іѡаѡша бдv-

руоу! Абар уажв ібзаалагв-
лоіт, абашлвкаа һащаѣв іш-
ѣабуеі усқан?

Хілѣан. Іаарауазеі ма да-
ра урѣѣв, арѣ реіѣа уаһа
іһзврурвзеі! Іһамаз ахучв
аквмзарак һазнврмвѣт, аѣ-
ѣуа һѣвбуреі рѣарѣоіт һара
іаһзвмѣазаѣуа, арѣ һара һа-
ѣѣхзашала іааһрвхвз һѣвбур-
еі шѣуаѣуа хучв ѣѣаѣв нв-
рмвѣіте, арі еіѣеу іаһзврвѣа-
зеі урѣ абашлвкаа?

Паѣаѣжвѣѣуа, Уаһа іаһ-
зврвурвзеі бһоу? Іаі бара
рвѣһа. Урѣ аіааір ас бхв бнв-
ѣудврѣап-һа бвѣѣоума? Аха
анѣа іѣѣѣоуп, арѣ һара һѣѣуа
рѣврѣуѣуанв іѣѣоуп. Араѣ іа-
арвѣѣѣуам.

Хілѣан. Рѣврѣуѣуанв іа-
баѣахву абар һаѣ іаала-

гѹлоіте абашлѹкаа? Ату-
 нед урѣ ннакѹлауам, азѡаѣѣ
 урѣ ірѹхуарѣам.

Ї аѣ аѣ ѹ ѹ а. Уі башоуп.
 Бара ібмаһазозі ара іаѣѹ
 ііһаз? Іаха уаѣѹраанза уаѣ-
 ѣѣахаѣѣ һазѣоз убі азѹн аѣѹн,
 һара һзаѣѹан убас іһанаһеіт.
 Аброзѣѣѣарнахѣѣ ѣѣаала һѣѣ-
 іт аѣѹмзар, ѣѣѣахла һѣѣом іһе-
 іт, урѣ ар ѣаѣѣѣ абѹб рѹѣѹ-
 һарѣѹн зѹвзак іһеіт. Аа!.. ба-
 ра Англіа даауеіт іһеіт Ан-
 гліа, Англіа!

Х і л ѣ а н. Аеі-аеі уѣѣѣла
 уарѣѹ! Уаһа бзіа іаѣѹмѣѣаіт
 урѣ іѣарѣѣараһа.

Ї аѣ аѣ ѹ ѹ а. Ібзіоуп уа-
 ѣѣѣѣѣѣѣ, сѹбмѹргѹаѣѣѣѣ, ѣѣѣѣ
 ма бѣа бѣазарауаѣеі!

II

Бажаауа. (Даафналоіт)
Уа хулабзіауа, һаі уара іуу-
хзеі, узүргуамцуазеі Пажажкү-
ауа.

Һажажкүауа. Ушсқауатра-
нақ, уоо мві абааһсү, амца іс-
броу сара ісүзхоун, уара іа-
һағү аца сүброутдома?

Бажаауа. Һаі, ассір уһо-
іт, зау мцоузеі іуброу уара?
Арі ура мвцху бзіа іубоз ар
реіһаура уажкү уоһнү іузааіт,
амүтціағү убудрүһрүша ме, нас
заку уадроузеі уара іуоуз?

Легенант. (Дёвхоіт, зеіү
гүлоіт Һаі шақа іхаанү сү-
цазеі, хулазаап ісүмбазауа!

Паажкүауа. Ааі шза іхү-
леіт уаткү.

Легенант. Аһүр дсүз-
цааһар?

Па́ажажvqya. Мамоу ук-
хvзгвеіт а́жv мааізацт.

Леітена́нт. Нас у́жvи́жа
сёv сшvрссондаз!

Па́ажажvqya. Абvрэ́жvца
уххvзгвеіт. Бара бабацеі, іааг
азі ала́гані ірлас, ірлас! (Ілv-
рссоіт).

Леітена́нт. Абvрэ́жvца
цvцк сёащцондаз!

Па́ажажvqya. Бцеі́ бара,
фа́тvк, ж́тvк ааідгал, аф́ і́за-
хvзар, азv і́захvзар біхvлац-
ші! (Афа́т і́зааргоіт) аф́ у́жа-
хvзар?

Леітена́нт. Іааг-іааг, нас
зеіv хаі́цшхоіт фарала́ зеіv
дарароуп, сара снапv а́буца-
вv ашvу а́нцvсэала́ мааі́уа
аі́набvра ра́хvнї а́цара і́шоу-
еіт.

Ба́џа́џуа. Іарбан аіһабv-
ра́хту ухатцкv?

Леітeнaнт. Ішџоуһеі?
Іарбан умбоі һара һ'Жорда-
ніа іа́хvнті.

Һа́џа́жvџуа. Моумоу ух-
хvзгвеіт е́гvаһџахvм щара щтv;
щара амала щіааі. Ізvсџахvу-
зеі щара щрасніска.

Леітeнaнт. Арі іаһа́гv
іе́жvп (акріфоіт).

Ба́џа́џуа. Eh! Eh! Eh!

Хі́зџан. Ані сара ізvмба-
та, іарбан џаһанvму да́хцаз,
уара е́гvумаһазо іџоу ажаб-
жџуа.

Леітeнaнт. Аџшма, удіа-
анvс ішізџvуџра а́да́хv іџоу
ар оџv.

Һа́џа́жvџуа. Ібзіоуп ух-
атцкv сара свџсааіт (џшаала

імаһарґеіпш іһоіт) сүцґа-мүц-
ґа угааіт (нас ддүлцуоіт ада-
хү).

Ба́за́дуа. Ёһ, еһ, еһ.

Леі́тена́нт. (Діхуацшү-
еіт) үзүрвүцсүчһауазеі, а́заһ-
мада, іу́хзеі умһоі?

Ба́за́дуа. Авґү башоун
аһ ухаткү. Башаза гу́зүха-
зуак сдүргуадуеіт.

Леі́тена́нт. Заку гу́зүха-
зуозеі умһоі? Аболшевікца ур-
цүмшоуазааіт?

Ба́за́дуа. (Іхү ірцүсү-
еіт) іуасһарүзеі аһ, сара ан-
ца іқүнґ адуеі ах ала авґү
сүмам урз аар ісүмүрхгушо-
уазеі, еімакґүсґү іһамоузеі?

Леі́тена́нт. Еі уара алґ-
гаж, ішакубуам уцажот ісгу-

аѣхаѣом, уара уѣажаѣа. Уа-
ра іуѣахѣума мѣан уабдѣу
іаѣ аѣара, дузѣмдѣруеі уабдѣу
Ѣѣмеі іѣарѣуаѣуаз, (ѢѣѢраам-
Ѣак Ѣѣнѣроуп). Уѣа уѣаза
дадаѣа мамзар іуѣшаѣуа ра-
ѣоуп!...

III

(ѢаѢажѣѣуеі Ѣаніѣуеі ааѣ-
наѣіт. Ѣаніѣуа іѣааіѣххіт)
іѣоуѣозеі аѣ!

Літенант. Саѣуѣѣаз уѣу
іамѣхѣуеі?

Ѣаніѣуа. Моумоу ухатѣѣ
аѣ.

Леітенант. Аѣѣуа акѣѣ-
ѣѣаѣѣама?

Ѣаніѣуа. Ааі ухатѣѣѣ
сѣеіт!

Леітенант. Схамѣ сѣѣѣ-
ѣа!

Б а н і к у а. Абvржvцїа уха-
цкv сцеїт. (Ицvїтоїт нас іш-
жахаа двїхvччоїт пабур іаа-
їрхоша чаїтоїт).

Л е і т е н а н т. Усвїщал! (Ид-
влцуеїт ар оѡгv іергv).

Б а ѓ а қ у а. Наї дадхвеїт
іѓатца гумжацза іѓабуп-ѓагv
шvїмѓа жбоу!

Б а ѓ а ж v қ у а. Узvргуам-
цуазеї Баѓақуа, іухзеї?

Б а ѓ а қ у а. Узvргуамцуазеї
уѓоу, сvнхара хучv ѓадvрцїт-
еї, сцvѓуреї хучv ѓармvжvїтеї,
сѡv хучv рvжзеїтеї нас іух-
зеї уѓама?

П а ѓ а ж v қ у а. Уара хага.
Абашлvкаа аар, іаѓагv ѓаї-
цартїуеїт? Усқап звнзак адгvл
ѓаїѓшvртїуеїт.

Баѣа q у а. Паѣазжv q у а арѣ
реіца урѣ іаbзvруazeі звшгуа-
хуа, мап сажугуѣvуом урѣ еі-
цахап-ба. Ізбан уbозар урѣ
іаауа, анхаца рѣацароуп, арѣ
реіѣш, арі зѣеіmгуарчнv ара
ігvлаз еіѣш іqоу ѣvушoума?
Сара урѣ арѣ раqараcрvцшазом,
амала абарѣ hѣvрзаар, ша-
qа сегурѣоз удvруавдаз. Hаі-
ѣушѣ, ѣсгахак hарvмѣaze-
іте, звзак hахdврѣazeітеі арі
еіѣш сіір оѣv ібаxоу?

На́з ажвѣуа. Пѣшаала, пѣша-
ала амарѣа ірмаһаайт, акумзар
уара рѣцһа ашѣшкамс еіпѣш
ѣара укѣддѣрѣѣцѣлоит, арі
еіпѣш ажа сара свѣнѣ іумһан
анца узша! Іумбазеі іацѣ аві
ар оѣѣ рѣцһа азлагара аѣѣ
дѣшкѣдѣрѣѣлаз.

уп ірласнѹ (адахѹнѣ іааѳуеіт
пѣнск лѹнѣабжѹ, зеїѹ еібар-
гежѹа іааѳнахѣіт ус Пѣачеі
Мсѹрхані ааѳналоіт).

IV

Мсѹрхан. Аа абаапѣсѹ,
оѳѹ шѹѳазамі? шѣсѹцхраа аба-
апѣсѹ?

Хілкѹан. Іѳалазеі нан, ібѹ-
хѣеі бѹмѣоі?

Паѣажѹѳѹа. Ѓаі баба
анѳа сішѹнѳаз!

Мсѹрхан. (Дѣѹѹеіт) ам-
ѳа звѣнаїѹжѹша Іѹана іѳнѹ
сѹѳан сшааѹаз, уі аоѳѹ шѹпа
ар реїѣабѹ дѹсѣѹлан саѳажѣ-
ра далагѹеіт, насїѹ смахуар
нѣарснѹ іаанѹікѹлан... Ді-ді са-
ра сзѹ іѹеімарѳароуп... (дѣѹ-
еіт).

Х і л ъ а н. } І б з в і у з е і а з-
 Ї а ъ а ж в ѣ у а. } б а б, і б е і њ а з е і?

М с в р х а н. М ч в л а с ѣ в д а-
 г у з в і т, с а р а а њ њ а р а с а л а г в e і т,
 с в њ њ а б ж в і а њ а н а р і а р о ѣ v
 л с в ц х р а а і т а к у м з а р а ѡ v м з ъ
 с і р г о н.

Х і л ъ а н. У а њ а е ї v q а м л а-
 з e і? н а н у а њ а?

М с в р х а н. У а њ а і і у р ѣ з v з,
 с ш v б з о у с в і ш v т e і? (д ѣ v e і т).

Х і л ъ а н. У н а н, у н а н, у н-
 а н!

Б а ъ а ѣ у а. А б р і а у м а у а-
 р а а б з і а р а! А б р і о у м а, у а р а
 а у а ѣ р а?

Ї а ъ а ж в ѣ у а. А-а б а ш а
 з а а п! і а ї б v ѡ r v m б а б а! і а ї-
 б v ѡ r v m б v м ѣ у а н. Б а б а д б v-
 в у х ш а х а а і т. У і њ а р а њ а р р e і-

haby iahhapy zvnyza iya dvzei-
цалап, dvztvсуа дах'ірѣап.

Баъа qya. Бечункул азѣаб,
бечункул! еіцоу бумбааіт, урѣ
рейѣшѣуа брвлазап! (Хілѣан
Мсврхан дquдquндуа лхv да-
халаѣшуа дlvргубзvѣуеіт).

Паъажv qya. Арі еіцоу
заѣуан адунеі аѣv іубарvу?

Іѣаѣа. Азакуан мѣуан іа-
баqаз баба азакуан? Сара cv-
qамзар убра узѣаб ахvmзѣ
лvдmvrгозvз?

Хаъажv qya. Паі ухатив
сѣеіт, унаѣей, іааhаhейіш арі
шvqалаз?..

Іѣаѣа. Ішѣаqалеі шvmбоі
іара убасоуп азѣаб ішѣалhаз
ейѣш! Сара абрі арра сале-
іжѣеі ізбазахоузеі абарѣ ре-

іцш! Іабадоу азакуан? Аза-
куан уқандаз һара абас һаі-
бащуазну ухаткн? Һаръ іһамо-
узеі еібащтвс? (Іхн іртвсyeіт)
удін анвс урѣтн һара іһащ-
цазамі? Цаса Ніколаі сірвн,
аха аброужвщѣа анца іqvнѣ
даһѣврзаат һһан ожв арі
дааһадгвлеіт дврѣагвх.

Паѣаж уқаа. Іқамлазозаап
һара һзвн ѣвнчрак! Абаръ
щеіцш ѣвѣ-чвѣк еілзврғаѣуоуа
іааібвһанв щвбналаравазеі, дад
іщвлвмшоі?

Ца ча. Убналарав уқоуп.
Думбазоз іацв ірщвз? Уі са-
ра сзвѣантвін. Еһ!!! Дзеіцш
чкуназз уһаравазеі.

Мсврхан. Унав, іан рв-
цһа. лвлахнѣа шѣаіѣуаѣаз!

Ба́закґуа. Ішцѣоубо Ѓа-
 ѳазкґуа арѳ іґо (уі аамѳа-
 зґн іґоіт абзарґбзан бѳбуа,
 зейґ іґалазеі-҃а іґібарѳоіт).

Леітенант. (Друѳѳа-ѳсґ-
 ѳѳаха дґѳнґ дааѳналоіт) шла-
 сґ! шалга! Сґматакґуа!

Ба́закґуа. Іґалазеі іу-
 хзеі, іґалазеі?

Леітенант. Іґалазеі ум-
 боі аболшевікґа ааіт, абар
 верс бжак оуп ірґґуу аравза
 іаазаразґ!

Ба́закґуа. } Ішцѳа? Ѓа-
 Хілѳан. } бузаауама?
 Дііда хса гґзмал!

Леітенант. (Ілаѳш ар-оѳ
 дааѳаѳоіт) Уара ара іуѳахґуу-
 зеі?

Ї а ч а. шѡвк реїһабѹ іцѹ-
мхурас сѹдоуп уххѹзгѹеїт.

Л е і т е н а н т. Ара іуѡахѹ-
узеї сѹмһеї?

Ї а ч а. Баша сааїт ухац-
кѹ сцеїт.

Л е і т е н а н т. Наq уз! Уеї-
һабѹра цоїт умбої?

Ї а ч а. Леїтенант ухх зге-
їт акѹ уасһашан...

Л е і т е н а н т. Ёѹумѡѹн! аш-
роума іуѡахѹу? Марш!

Ї а ч а. (Інапѹ ѡавѹ дцоїт)
Умшаабзіахааїт.

Һ а ѡ а ж ѹ q у а. Һавузааїт,
Һавузааїт Баѡаqуа! (Месѹрхан
ауаѡаq аѿѹ дѡоуп).

Х і л ѡ а н. Іааурѹзеї мѡан!..
їшѡаауреї аѹца Һазша...

узша? Заку-каамезузеі һэву-
 шаз? шза һчабаһѣахрві, һху
 абаагареі умһоі? іаауеіт, аха
 аашас ірѣмоузеі? Іаарѣушоуа
 зеіѣ вухууоуп ішаауа! Іацѣ
 абра аѣѣ Һарѣ звнзак ікурх-
 зеіт, іхушѣрбѣбѣ ішѣарцеіт-
 һа даѣѣн. Убрі аѣалаѣ дууз-
 за аѣ іарбзаша звнзак іаа-
 кузхѣз һарѣ звнза рѣмагушхуа
 һадѣргашт! (дхуцѣуеіт) мо, іа-
 рабі ранаѣалбеіт арі һанхара
 зеіѣ злакаһаѣрѣзеі, мамзарѣѣ...
 Ысѣхуас іһамагушоузеі? Паб-
 налароуп... Аха, убналарѣѣ
 уабацоі, іабацоу амѣа, амѣа
 еіхѣанѣ іаауеітеі? Дабазжрѣі
 арі сѣзѣаб, ас лѣѣсѣ шѣоу?

Баѣаѣуа. Іаі дад Іаѣажѣ-
 ѣуа, уара абзіара збаша, ша-
 ѣа улаѣшѣуоузеі уһарауазеі!

Ідүрнү іумаз, дад, Бажаауа
 ііһаз-һа, зеїв-зеїв реїткүс еї-
 йүүп шүфнү утанү уңһүс дух-
 чалар, аїврз зеїв-зеїв шүқа-
 заалакїв убрї аїв діумзан.
 Урз абашлүкаа ааїрїв уара
 іаївуцүргауам іхатца. Урз ак-
 үр зүүргауа міліонла аңара
 змоу ауаа роуп, мамзарїв уа-
 реї сареї һаїңш іқоу іцүр-
 тарүзеї?

Һажажүқауа. Һаї-һаї Ба-
 жаауахвеїт үс ахңоуһої? Һа-
 фнү... һгуара... һажзрабауа...
 һцабауа...

Бажаауа. П-һа-һа-һа! (дү-
 ччоїт). Іуцүрүмгауа сара ің-
 сүша шүндүқурала ахві араз-
 нві іумоу үзеїзагарүм! Зжзра-
 бауак үзгүловп, урз абашлү-
 каа іазүруазеї? Уара хүс іу-

моу үңһүс лоуп, разһүс іу-
моу—үзһаб лоуп, үүрһ үрү-
дһалан іхчала...

Һаҗаж үрүа. Еей Баҗа-
рүа! Уі алағү сүзүргүбзүбу-
андаз! Сгү үзүжжондаз, аха...
Мап! Урһүу? Урһ уі аҗғү іа-
гүлауам, урһ, һахудаҗүа аү-
асхүр ібукһү акуп еіха цагу-
ла ішхүрсауа! Сүнхарағү амца
ацратанү рборһч һарһханү
шүбжһак аларфашт!.. Еей сү-
нхара! Сүңһүс! Сүзһаб! Па-
шһаҗүзааі іара амүшкәһнү!
О, бара! Уа бүзҗүу ззүбҗа-
хүда? Нақ бақутц! Амцазү
акүшт бзүхандеіуа? Сааҗк аш-
җах урһ абашлүкаа арақа
абарбанһіа бдүрбара бүдоуп!
Ааі-ааі абарбанһіа! Бааішт
арах! (Ус харант абзарабзан

бжгуа ааѡуеіт). Абар, абар!
 Аплімот іқанатцауа баһауоу?
 Іааіт, іааіт...

Хілбан. (Лүлабурз лѣаһ-
 һа) Раца һлахунца ц҃гав һа-
 ра ѣахѣігуац҃агуа! Пабацарві
 ш҃а абаацс҃у, дабасц҃ахрві
 сүз҃аб зац҃у, дабазгарві?

Базагуа. Ш҃а іазхоуп
 цуш҃з! іаһһеітһа асц҃а ашара
 уаѡу ібахеума? Оѡу дүзбум-
 шаша шара шзүбущара іарба-
 пухуу? Хучзак ацара сара
 шаасүхуац҃шрауазеі? шүмбоі
 уевс҃г҃у ішсүмам!

Пазажүгуа. Ееі уара
 бзамүгу іудүргушозеі?

Базагуа. Уу, урз уаам
 рһама? Ішц҃оуһоі һазажүгуа-
 хуеіт!

Па́ажажvqya. Паі дадхv-
eіт! Назvбушаз аща набоу да-
бушааіт. Еeн сvнхара!... Сv-
ѡvнра... сгуара... сvжбурабуа...
сца... сѡа... сла...

Хілбан. (Інеімаауа) За-
куаамбуоузеі назхаанvітvз іхv-
шаргудца сажухшоуп! Ішѡа-
наѡсvхуоу?..

Ба́ажаqya. Наі іарабі беа-
гуарѡак сvшѡарvлахвеі? Шѡа
ѡаqутц! (дѡагvлоіт) Да сара
свvбуѡш-аабуѡшvшт, аkvр
ѡаhар адvрра сvшѡ шvмѡааіт
аhаhаі!

На́ажажvqya. Саргv свv-
буѡшvхп атvхуѡанза сvнха-
ра... Еh, сvѡнv... сгуара...
сv... (аѡvѡагv ндvлцvоіт).

Хілбан. Уабацoі yара!
Нара ішѡаhаѡсvхуоу?

Баъагуа. (Абарца ақнұт)
Ішпашуңсухуоу, ақнұ шұамі?

Хілзан. Еєн, һара рѹц-
һауа, һалахунца іанувз...
(лѹцһа лах). Нан бѡагуданѹ
бнаѹшѹ-ааѹшраузеі, ма ѹара
бѡвбѹахѹр, ма ѹара...

М с у р х а н. Сабацарві ді
мужда! Схѹ абазжрві, ішѹа-
звурі!..

Хілбан. Азбаб, уаһаїу бгу-
аїа еілнамургазоі аїула рб-
гауа іахаауа!

М с у р х а н. Іаар іааіт, с'еа-
нѹахтѹз с'еѹсѹмѹахѹхт, ш'а
іанбтѹі еѹѹахрахѹу?

Хілѣан. Наі аамзахуаша
рѣащаіт арѣ амашлѣкѣуа ім-
ашлѣкѣзамѣуа, арі аіѣа аяру-
лѣмшазоз ірудѣздалазѣ! Нан,

бан анушаху, ібхамушзавіт
ібдүруз баурүсша хучү. Урз
ааір рүбүзшала цүзк баара-
цажар ргу іаахуанү іздүруза-
да һаандмүрцүзар...

Мсүрхан. Ібзіоун шза,
зүнзак бгу кабмүжзан, һзүн-
іалак аабан!

Пажажүгуа. (Дааѡнало-
іт) Һанцїйт, һабузааіт һаба-
цахүз! Абар ахүз еіцш аѡ-
ѡуһа һзүза іаалагүлт, ргуа-
зүкїү уазкї һашза ацүхуанү
даачүзктүіт, арах дааіуеіт.
Ар цацш дүшреіуоу ѡаша-
зом, зүнза дцацшү уаркалеі-
уа дүцоуп. (Зеїү еілагузка-
жоіт, Мсүрхан лүшқа дна-
хацшнү). Баба бабаһцяхрві
баб іцсүша, бабазгарі, ауа-
цац аqnү бүрбоіт; абар, абар

аамѣазу ащ ааімѣаану Махал—
ар қаѣш, ірулоу дааѣналоіт).

Махал. (Паѣажуѣауа дві-
ѣаѣшуа) Хозяин, да? Слы-
шишь, погреться хочу!

Паѣажуѣауа. Момоу уха-
ѣкву сѣіт, һара акїу һхара-
зам! Паѣоумѣан сѣѣһус, сѣ-
зѣаб Мсѣрхан, сара...

Хілѣан. Уѣѣ азѣршѣ ѣар-
ѣаіт іуһауа заѣузеі? Паѣзѣаб
лѣхз умһан...

Паѣажуѣауа. (Іварах) Ѓаі
анѣа сѣішѣндаз! (іара іах,
інаѣѣуа аарѣуѣуа) Момоу-ѣ,
уі аѣузамѣзт ісһарѣ ісѣахѣз.
Зеїѣ зхароу арѣ роуп, сѣіт,
анѣ еіланѣаз, анѣ аменшевіѣ-
ѣа сѣіт... Ѓрѣмѣї сѣіт...
Паѣащѣмѣан сѣіт... У-ѣаһа
акѣїѣ...

Ма́хал. Что меншевік? я,
брат, не меншевік! Пришел
бить меншевіков!

Га́з аж в ч у а. (Івара́х) Гаі
рв́х заху рв́лацааіт уаѿв ім-
һазакуа (іара іа́х) һара акв-
гв ѿушъ... Пара аквгв һха-
рам нас... Гаілвмкаакуа рв́ц-
һарак һзвшумун нас... Ухац-
кв сцеіт һара...

Ма́хал. Ну, брат, я тебя
не понимаю я погреться хо-
чу, слышишь вот! (Амца дір-
боіт. Ахвсбж́куагв ааі́гтоіт).

Га́з аж в ч у а. (Іѿһвс ла́х)
Іабв́іхуа а́хѿа саквуеіт іһеіт-
һа свдоуп, бара ѿһвс мв́жда!
Мцакв ааі́гутанв дһарѿха-
нііт, аквр іһахуаргв баздв-
рам. (Іара іа́х) Уааі дад уха-
цкв сцеіт ара́х, амца́х! (Дна-

гану ауаѣау днучаіртѣіт) Іаі
ѡбааа жа аурѡсбѡзѡа зѡру-
андаз... (іѡѡѡс лах) Мап, ѡѡа
еѡаѡмѡхѡр аалап!..

Хілѡан. Іаі сара мѡжда
уара уѡарадуѡа ѡаіѡудѡрѡап!
Маѡана умгурѡаѡанѡіт...

Махал. (Інапѡа ааірѡу-
ѡа) Ну и холод, скажу Вам!..

Іаѡажѡѡа. (Іхѡ рѡѡс-
ѡа, іѡѡ ѡрѡѡа) Іа... ааі-ааі
ааі!.. (ѡѡѡѡ ѡѡѡѡ іѡѡ-
ѡ). Іа аѡѡа сѡѡіт, аѡѡа
ѡарда зѡмѡ дѡѡѡ! Уаѡѡѡѡѡѡ
сѡаѡѡ, сара, сѡѡѡѡ... сѡѡ-
ѡѡ... ѡрѡѡѡі...

Махал. Что ты там воз-
деваешь руки в небесам? Ну
брат, я поповского отродья
не люблю...

Па́ажажvqya. Ааі ухац-
кв сцеіт... Усоуп ухацкв сц-
еіт... Ішу́баз оуп... Ѓара...
һара һболшевікзоуп... һара...
щара... мап һара һауп, ухац-
кв сцеіт... зеї һа-һамі саау-
кухшоуп!

Ма́ха́л. Ни черта от те-
бя я не понимаю. Эх жалею,
что на вашем языке не могу
говорит! (Һам́бак ёвм́закуа
ішоуп).

Хі́лжа́н. Һаі́зухвеіт сгуа-
хуеіт уара. Уара іш́зоуһоі?

Һа́жажvqya. Ма́кана бv-
мгур́жа́н! Паі сара мvжда
бара бvп́шзара һаі́зуна́рхап!
Ма́кана інапv імvр́жа́ц, нас...

Ма́ха́л. Слушай кацо! По-
ест есть чтонибудь? я деньги
заплачу. Со вчерашняго дня ни-

чего не ел... Да ты понимаешь
это? (Іірбоіт).

На́з аж у́а. (Іху́ урцу́-
суа) Аа... аа... ааі! ісаһаіт,
ізбоіт ухаткв́ сцеіт! Арі́за
бара. баабу́ғу́жвііт фа́тк,
жт́к! (Дгур́бауа д́га́жуа). Із-
дур́уада ш́за акв́ һмв́хвр, із-
дур́уада ш́за һаі́бухар, іздв́-
руада ш́за акв́ һамв́хвр, із-
дур́уада ш́за... (Ма́хал дне-
інв́ акару́ат днв́бу́тоіт, Хі́л-
зан іа́п́ха аі́ша ааганв́ імца́-
лургв́лоіт).

Ма́хал. Еше, вино есть?
Ну брат, это совсем хорошо!
Денег дам сколько хочешь.

Б а з а ж у р у а. (Айца рт-
нү) Анца уйнубаайт дад, ша-
нү мүн уаһзаанагаайт... ісба-
уа закузеі мщан... аай-аай!

Гара акү шаһхарам... Момоу
анца інс һара енаї һболше-
вікүн. Урз, анз, агүрз амен-
шевікца енакузаалакїв іаһза-
хүмүзт...

Махал. Пей, пей брат,
брось про меньшевиков! Все
равно им уже капут.

Гааажкүа. Аеі дад аеі,
ішүһазоуп, ішүһазоуп! (іж-
уеіт).

Махал. (Мүсүрхан ака-
руат ацаа дахүцайоу ішапү
ала дгуеізоіт). Кто здесь? Что
это такое? (дшацїоіт) Здесь,
брат, у тебя кто-то скрыва-
ется!

Гааажкүа. Һаі сара
вица іійша, еүзбаб, с'Мсүр-
хан!...

Хілван. Ді-діа хса гүз-
мал!

Мсүрхан. (Дгуамха, дү-
пхаша-пхатца даатцүеіт)
миноват ухатцкү сцеіт... это
я... это мой папа так сказала!..

Махал. Она и по русский
говорит. Ты зачем там пря-
талась?

Мсүрхан. Это мой папа
сказала боялся, что мене убь-
ют. Я прятался!

Махал. Вы их дочь? Да?

Мсүрхан. Да, я боялся...
Я не боялся, папа боялся...

Махал. Так ты от испуга
туда полезла? Чего же ты
боялась? Я звер что-ли?

Һаъажкүца. Закузеі дад
йһаз? Бгү кабмүжүн. Бабу-

шугушеіт, ііһалакїѵ рзѵ „ааі“
һала. Нас ішѵабѵурѵі уаһа...

М с ѵ р х а н. Сара сѵарахѵу
ѵѵшѵома, шзѵѵшѵозеі, іһеіт.

Һ а ѵ а ж ѵ қ у а. Һара дад
іалаадѵраагушѵуазеі, ацара һа-
мам, апартіа һалам...

М а ѕ а л. Не бойся товарищ,
мы тоже люди. Если мы сюда
пришли, так пришли освобо-
дить от меньшевиков, а не уби-
вать вас.

Һ а ѵ а ж ѵ қ у а. Закузеі ба-
ба ііһаз?

М с ѵ р х а н. Һара һзааз аха-
ѵуіѵра шзаагарцоуп мамзар,
шара шѵѵрѵаразѵ акум іһеіт.

Һ а ѵ а ж ѵ қ у а. Һаі уі ііһа-
ѵуо ѵабѵргѵу здѵрхуада, сара
уі ақараѵѵа сзаѵугуѵ'уам...

Ма́хал. Я вижу ваши испугались очень, ты их усно-
кой, скажи, что я за все что
здесь покупал заплачу. Вот
вам денги (а́ара рудвігалоіт).

Мс҃урхан. Ісфаз аху сш-
оіт іһеіт, ііуа ш҃мбоі... ш҃с-
цумшан іһеіт.

Па́зак҃уа. Паі дад һа-
худауа хвімвййаіт, іа́ара
һахум, ізбахуда іанайалбеіт!

Мс҃урхан. Деньги не на-
до говорит папа.

Ма́хал. Да ну возьмите!..

Мс҃урхан. Нету, не надо...

Ма́хал. (дхүрхуоіт) Спа-
сибо хозяин, спасибо!

Па́зак҃уа. (дхүрхуоіт)
Аспасиба дад аспасиба...

VI

(Баџагуеі Сукунві ааѳнал-
оіт).

Баџагуа. шvшѳагабуоу
шvмhoі? (Махал данвібалай)
Аа, шаргv асасца шзаазап
убоу? Аа абар сара сvсасгv
дvшзаазгвеіт.

Махал. Товарищ Сукун
ты тоже здесь?

Максім. Да зашол как ви-
дншь!

Паџажvгуа. Баџагуахv-
еіт, іаазар іzvѳсоузеі, ашара
анакуха іhагvмхвеіт, hгу азvѳ
уажvгv іѳумлацт!

Баџагуа. Сара ішзааз-
газ асас даѳсуоуп іждvруоу?

Паџажvгуа. Наq-ѳушѳ,
даѳсvуоупу уhама?

Сукун. Аа, сара сапсу-
оуп уххвзгеіт! Ізйоушазеі? цга-
ра іума арі сѳвза?

Гаѳажвгуа. М-м-мал,
баба ішпалшоі...

Сукун. Что ты здесь на-
делал товарищ Семенов? Ты
ведь здорово их перепугал!

Махал. Я? Ничего подоб-
ного!.. Я зашел погреться,
после попросил поест, сижу
за столом и заметил, что под
кроватью кто-то прячется, ока-
залось то пряталась под кро-
ватью ихняя дочь! Да, стру-
сились здорово!

Сукун. Ну, ничего. Ама-
лаза шшазаап аѳвзца! Свз-
дурам шзвцшарвз еіпш іжба!
Пара усйца шшацшарѳ назла-

qоузеі? шаргѣн харгѣн зегѣн ха-
 нами? Харзъ hзvшзоу, харзъ
 зегѣн hцабаала, hацхзашала
 imvbmvtayа зхv нvqузгауа абe-
 iагуа vзуцанv, арзъ hаіцш
 іqоу Ацснv анхаѳvжлар hзv
 hцабаа hхv іаhархуарагѣн ха-
 хvкзараѳ qаhцарц акуп hзv-
 зуцауа, hzeібаиуа, аша зкаh-
 тауа.

Баъа qуа. О-ho-ho Паза-
 жvqуа! Уажvраанза іуасноз
 закузѣз? Арі аурvс ігура ум-
 гаргѣн абрі, абрі hачкун Аргун
 Махал, аххаhа ацсvщала іуеі-
 hoіт агура умгоі?

Хілбан. Аргун Махал
 уhама? Унан іхаткv сцааіт,
 дсvздvрзомvзт dhaузаап, h'Хі-
 мур лаб іаша іцhvc лаша іа-
 жузаап, сара анvг іагаша
 свла зраа сіхуацшyeіт.

Баџагуа. Ыџа ма ішџо-
уhoi Haџажуа.

Сукун. Аа, Паважyуа,
 һаръ зхатъабаала зху нyуу-
 гауа зейу аyу еіyи һайдy-
 лавароун, мілазеілyхра қам-
 такуа бзvіа һаібабалароун!

Ыаѣажуа. Ыаі дад,
 сара љамадажуак шѣа іздв-
 руазеі, аха арѣ шеіѣш ахвр-
 ѣар шуап аqv iнабаргузеі!
 Уааі дад Сvkyn арах, айшах!
 Утаішт абра! Бажаqya yapa
 узгvлоузеі? Yarpv саcpa yya-
 ма? Уааі абрах! (ieiбapтоit)
 Да, бара апъhas бnvкyгеж-aa-
 кyгеж, фатvk эктvk aaнaдгад!
 (Айца азна авn аaxyanv) Apі
 анца інvнаait yажkvi аамѣа,
 анца шvinvнаait шаргv, чvц
 iaaz, шаpei hapei бзvia haiba-

бауа, щара щнапв аqvн абзіа-
ра іqоу һагvмхауа анца һqаі-
тааіт! Анца һаіцvумvрхан!
(іжvеіт). Cvкyн, yххзгvеіт іх-
зvзеі арі yѳvза?

Cvкyн. Махал іхзvуn.

Һаѳажvqуа. Махал, Ба-
ѳаqуа, да щнапв ащvркvіішт!

Баѳаqуа. Махал! Кушит,
кушит, какой губерния?

Махал. Я? С Тамбовской...

Һаѳажvqуа. Ііһазеі дад
арі?

Cvкyн. Тамбовскѳvіуn іһ-
еіт

Һаѳажvqуа. Дад, акvр-
бжvоушт Табалцка-һа іахаш-
ѳvоу?

Cvкyн. (Дvччауа) Мап
рацак бжам.

Бабада. Папа, мама есть?

Па́ажаага. Таби́хаа ари́
Ба́агаа доу́рсахве́ит сгу́аху-
е́ит, и́иба́ауо́аа убо́уо́у?

Ма хал. Как же, есть!
Еще жена есть, и сын так же!

Баъагуа. Сіріо інама мѣ-
ан! Хілбан, арі насас ащ ігу
іамухуеіт-на сѣроун сіріо-на
акѣ даѣвун. Паѣсуащ бзіа
імбозар қалап.

Па́ажажvqya. Анца уінv-
 хааіт дад Ма́хал, авца абзіа-
 ра узvqаітцааіт, сара анvћара
 сувдvрам, аха анvћара іqоу
 іреіђvу уара іугvмхааіт! (ізку-
 еіт).

С ѹ ж у н. Слушай он пьет
за твое здоровье.

М а х а л. Спасибо, спасибо!

Па́а́жvqya. (Ма́хал іі-
баз ізеілм'рґакуа) аспасиба,
аспасиба!

Ба́а́qya. Заздоровья твоя!
(іжоіт)

Па́а́жvqya. Да, һаһ Сү-
кун, абрі аанкvл ух'хзгвеіт
(іаїца аѿв'затанv інаімцаір-
гvлоіт).

Сүкун. Аһ-һа ш'цасоуһоі?
Ш'ца аһ дvґам, һар'з зеїv-
зеїv еіѿvзцов һауп, „аѿв'за
Сүкун“-һа усv'ц'хала!

Ба́а́qya. Аѿв'за Сүкун
аурvс бvзща аqнv іш'цаанагоі
„аѿв'за“?

Сүкун. Урvсбvзщаза-то-
варішч“.

Ба́а́qya. Чауаррйа Ма-
хал!

Сукун. Чауаррша акум,
товарийч аун.

Баъагуа. (Сукун двіѣаъ-
шуа) Товарішч. (Махал іах
даахаъшнв) товарищ Махал
кушит, кушит ижалста!

На́з а́ж у́д уа, Еееі, арі́ һа-
сас а́бвсѣа да́шцѣла́мзарѣ́у қа-
лап, аха... Ѓара уі́ акуп һза-
азаз. Товари́ч Ма́ха́л а́бвсѣа
хорош! Мап—хорош! Аа? Ааі́
хорош.

М а х а л. Хорошая, хоро-
шая!

Н а з а ж ъ у а. (Анца аан-
кулану). Арі анца інућааіт
шаръ шзвйѣоу аус, анца ішв-
наіркзааіт!

Базага шаръ шзүйтзоу
аус шаргн-һаргн һагугурҗауа,
һагунубауа һаалаат!

С у к у н. Із аб у н, із аб у н (і р-
ж о і т).

Б а з а қ у а. Е е і а бар о ж в
а щ а к і н а р ғ в ц ғ а м щ а і з б о і т!
Да М с у р х а н б ч а н г у р б н а с-џ а-
с і ш т. (М с у р х а н л ч а м г у р а а к-
н у х н в а щ а а б у н а р а а р н а р а
д а л а г о і т, е ғ в р ғ і д в р ғ в з у е і т).

М а х а л. Чудеса да и толь-
ко! Так перепугались, а теперь
и песни поют. (У с а р қ у а ш а г а
а р н а р а д н а л а г о і т І н а з ж у қ у-
а ғ в а і щ а д н а х в т н в д н в б у ғ а-
ж у а д в у а ш а у а щ а д н в б у л о і т).

А ң а р д а.

Аху 15 коп.

БЛМ 3X4